

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського

**"Я візьму той рушник,
простелю, наче долю..."**

*(до 100-річчя від дня народження
українського поета Андрія Малишка)*

Біобібліографічний покажчик

Суми 2012

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського

«Я візьму той рушник, простелю, наче долю...»

*(до 100-річчя від дня народження
українського поета Андрія Малюка)*

Бібліографічний покажчик

Суми 2012

ББК 91.9:83(4УКР)

Я11

«Я візьму той рушник, простелю, наче долю...» (до 100-річчя від дня народження українського поета Андрія Малишка) : біобібліографічний покажчик / ОКЗ «Сумська обласна дитяча бібліотека імені М. Островського» ; уклад. Н.Ю. Курносова. – Суми, 2012. – 16 с.

Андрій Самійлович Малишко (1912–1970) – український поет, перекладач, літературний критик, лауреат Державної премії СРСР, Шевченківської премії.

Покажчик адресований учням старших класів, учителям, організаторам позакласної роботи та всім, хто цікавиться творчістю А. Малишка.

Склала
Відповідальна за випуск
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
Тираж 5 прим.

Курносова Н.Ю.
Тогобіцька Л.М.
Курносова Н.Ю.
Ємельяненко Т.М.

*Україно моя, далі, грозами свіжо пропахлі,
Польова моя мрійнице. Крапля у сонці з весла.
Я віддам свою кров, свою силу і ніжність до краплі,
Щоб з пожару ти встала, тополею в небо росла...*

Андрій Самійлович Малишко народився 14 листопада 1912 р. в Обухові Київської області в багатодітній сім'ї сільського шевця. Із дитинства майбутній поет виніс незрадливу любов до рідної землі та матері, до рідної пісні та слова, промовленого «в колисці із лози, щоб вічним окаянним боржником його нести, страждати і любити...».

Жилося родині Самійла Малишка важко: землі було дві десятини, а сім'я чималенька – одинадцять дітей, тож доводилося господареві і шевцювати, і на заробітки в Таврію ходити. Малий Андрій пособляв, чим міг – то ходив до заможних односельців по господарству помагати, то грав на весіллях на гармонії, бо мав талант до музики. Потяг до творчості в Малишка прокинувся дуже рано і мав своєрідний характер. Мати поета, Ївга, чудово співала (їй поет згодом присвятить вірш «Материнська»). Андрій Самійлович в «Автобіографії» (1959 р.) згадував, що її пісні врзалися в пам'ять на все життя. Тільки одне в них не задовольняло хлопця: сумні кінцівки. Не могло його серце миритися з трагічною загибеллю козака, якому чорний ворон очі клює... І тоді Андрій перекомпонував пісню по-своєму: ні, не вбито козака – поранено, вилікували його добрі люди, та й

повернувся він додому. А трохи пізніше почав складати вірші...

У 1927 р., закінчивши Обухівську семирічку, Малишко вступає до Київської медичної профшколи. Однак уже тоді в юнаковій душі жив потяг до прекрасного, до пісні, до поезії. Дізнавшись про додатковий набір в Інститут народної освіти, майбутній поет вирішив здати екзамени. На диво, здав їх успішно, після чого його зарахували на літературний факультет, де Андрій потрапив під опіку Максима Рильського, який викладав та вів літературну студію. У 1930 р. юнак надрукував перші вірші в журналах «Молодий більшовик» та «Глобус». Закінчивши в 1932 р. Київський інститут народної освіти, поїхав вчителювати – викладачем літератури в Овручі на Житомирщині. У 1934–1935 роках служив в армії, після демобілізації переїхав до Харкова і працював журналістом у газеті «Комсомолец України», в «Літературній газеті» та в журналі «Молодий більшовик».

Протягом 1935–1940 років поет видав збірки: «Батьківщина» (1936), «Лірика», «З книги життя» (1938), «Народження синів» (1939), «Листи червоноармійця Опанаса Байди», «Березень», «Зоревідні», «Жайворонки» (1940). У цей же період написав поеми «Трипілля», «Ярина», «Кармалюк», «Дума про козака Данила». Тематика довоєнних творів різноманітна: праця хліборобів, події революції та громадянської війни, чудові пейзажні поезії, де картини природи гармонують з ліричним настроєм, з розквітом першого кохання («Зимове», «Пейзаж», «Дощ упав на край широкий»). Героями творів Малишка є «хлібороби й сівачі», прості робочі люди. Оживає в його творах й історична пам'ять народу. Постають із рядків циклу «Запорожці» славетні прадіди наші, які кров'ю своєю боронили рідний край від ворогів.

У роки Великої Вітчизняної війни поет служив військовим кореспондентом у газетах «Красная Армия», «За

Радянську Україну», «За честь Батьківщини», де виступав і як поет, і як публіцист. За цей час А. Малишко видав такі збірки поезій: «До бою вставайте!» (1941), «Україно моя!» (1942), «Понад пожари» (1942), «Слово о полку» (1943), «Битва» (1943), «Полонянка» (1944). Героїко-трагічний пафос циклу з п'яти віршів «Україно моя!», написаного 1941 р., передавав щирий особистий біль за рідну землю, віру в її визволення. Збірка «Україно моя!» є одним із найяскравіших поетичних явищ років війни, пристрасною, пекучою й ніжною піснею любові до Вітчизни.

З 1944 по 1947 р. Андрій Малишко працює відповідальним редактором журналу «Дніпро». Як відгомін війни виходять збірки «Ярославна» та «Чотири літа» (1946), а далі нові книги, в яких поет творить широку картину народного життя, змальовує простих трудівників як неповторних творчих особистостей, закоханих у землю та працю на ній.

За поему «Прометей» 1947 р. поет отримав Сталінську премію. 1950 р. з'явилася збірка «За синім морем», написана після відвідування разом із групою радянських діячів культури Канади та США. За цю збірку наступного року А. Малишко отримав Сталінську премію.

Новий етап у творчості поета починається із середини 50-х років, коли він починає складати чудові пісні. У збірці «Що записано мною» (1956) містяться тексти відомих пісень: «Знову цвітуть каштани», «Пісня про Київ», «Як на дальнім небосхилі»; у збірці «Серце моєї матері» (1959) – «Пісня про рушник», «Ми підем, де трави похилі» (справжній ліричний гімн молодості, кохання); у збірці «Полудень віку» (1960) – «Вчителька»... У їх озвученні поету допомагали такі музичні корифеї, як брати Майбороди (тільки з композитором Платоном Майбородою було створено понад 30 пісень: «Київський вальс», «Ми підем, де трави похилі...», «Ти, моя вірна любов»,

«Стежина», «Вчителько моя», «Пісня про рушник», «Гаї шумлять біля потоку», «Журавлі», «Білі каштани», «Колискова», «Пролягла доріженька»), Л. Ревуцький, П. Козицький, М. Вериківський, А. Штогаренко, С. Козак, О. Білаш.

Протягом 1961–1970 років вийшли збірки «Листи на світанні» (1961), «Віщий голос» (1961), «Прозорість» (1962), «Дорога під яворами» (1964 р., за неї А. Малишко 1969 р. отримав Державну премію СРСР), «Рута» (1966), «Синій літопис» (1968), «Серпень душі моєї» (1970). За збірку «Далекі орбіти» 1964 р. поет отримав Шевченківську премію.

Останнім твором поета, написаним у лікарні за вісім днів до його смерті, була славнозвісна «Стежина» («Чому, сказати, й сам не знаю...»), в якій він роздумує над людським життям...

17 лютого 1970 р. видатний український поет Андрій Малишко відійшов у вічність.

За своє життя він видав близько 40 збірок, полишив нам не тільки пісенну й поетичну спадщину, а й значну кількість публіцистичних та літературно-критичних творів. Андрій Самійлович написав тексти пісень до фільмів: «Макар Нечай» (1940), «Богдан Хмельницький» (1941), «Роки молодії» (1942), «Щедре літо» (1950), «Долина синіх скель» (1956), «Лілея», «Таврія» (1959), «Чорноморочка» (1960), «Абітурієнтка» (1973), а також сценарії до кінокартин: «Навіки з російським народом» (1954), «Квітуха Україна» (1961), «Ми з України» (1962).

Премії та нагороди

1947 р. – Сталінська премія за збірку «Лірика» та поему «Прометей».

1951 р. – Сталінська премія за збірку «За синім морем».

1964 р. – Шевченківська премія за збірку «Далекі орбіти».

1969 р. – Державна премія СРСР за збірку «Дорога під яворами».

Нагороджений двома орденами Леніна, орденом Червоного Прапора, орденом Червоної Зірки, орденом «Знак Пошани», а також медалями.

Вшанування пам'яті

Ім'ям Андрія Малишка в 1971 році названо вулицю в Дніпровському районі Києва. Також є вулиці з його ім'ям у Богуславі, Борисполі, Горлівці, Донецьку, Ковелі, Коломиї, Коростені, Луганську, Обухові, Смілі, Тернополі.

На могилі Андрія Малишка на Байковому кладовищі в Києві 1973 року було встановлено надгробний пам'ятник з мармуру роботи скульптора Галини Кальченко.

На фасаді будинку в Києві, де мешкав поет, у 1973 році встановлено бронзову меморіальну дошку (скульптор І.В. Макогон).

У 1991 році в Обухові в будинку, де поет народився, відкрито музей.

Про А. Малишка у 1983 році на кіностудії «Укртелефільм» знято документальний фільм «Андрій Малишко» (оператори – П. Щириця, Т. Щепанкевич).

31 жовтня 2003 року Національний банк України випустив в обіг двогривневу пам'ятну монету, присвячену Андрію Малишку.

Збірки творів А. Малишка

Вибране : вірші, поеми. – К. : Рад. письменник, 1984. – 238 с.

Вибране. – К. : Держлітвидав України, 1954. – 274 с.

Вибрані твори. – К. : Рад. письменник, 1990. – 167 с.

Твори в 5 т. – К. : Держлітвидав України, 1962-1963.

Твори. В 10 т. – К. : Дніпро, 1974.

* * *

Дорога під яворами. Лірика. – К. : Дніпро, 1970. – 80 с.

Жайворонка срібний смичок : поезії. – К. : Веселка, 1988. – 270 с.

Зорі світ провіщають. Лірика та поеми. – К. : Дніпро, 1969. – 399 с.

Перстень : поезії. – К. : Дніпро, 1966. – 219 с.

Поетичні твори. Літературно-критичні статті. – К. : Наук. думка, 1988.

Полудень віку : лірика. – К. : Рад. письменник, 1979. – 162 с.

Прометей : вибрані твори. – К. : Веселка, 1983. – 230 с.

Руга. Книга лірики. – К. : Рад. письменник, 1966. – 126 с.

Сурмач : поезії. – К. : Молодь, 1976. – 287 с.

Щедре літо : вибрані поезії. – Львів : Молодь, 1949. – 233 с.

Що на серце лягло. Лірика. – К. : Рад. письменник, 1971. – 87 с.

Книги і статті про А. Малишка

Андрій Малишко: життя та творчість в документах, фотографіях, ілюстраціях / авт.-упор. В. В. Мовчан. – К. : Рад. школа, 1986. – 39 с.

Малишкові дороги. Спогади про Андрія Малишка. – К. : Дніпро, 1975. – 231 с.

* * *

Андрій Малишко (1912-1970) : [біографія, портрет] // Шкільний бібліотекар. – 2012. – № 9. – Кольорова вкладка. – С. 1, 4.

Базилевський, В. Поет прямої мови / В. Базилевський // Березіль. – 2004. – № 2. – С. 153.

Гончар, О. Сурмач : [спогади про А. Малишка] / О. Гончар // Урок української. – 2002. – № 10. – С. 54.

Мартинюк, В. «Усе звучить, як музика крилата» : [поезія А. Малишка] / В. Мартинюк // Все для вчителя. – 2002. – № 23. – С. 103.

Мельничук, Б. Шевченкіана Андрія Малишка / Б. Мельничук // Слово і час. – 2009. – № 3. – С. 34.

Скорський, М. «І породив ... слово» : [Тарас Шевченко в поезії А. Малишка] / М. Скорський // Укр. літ-ра в ЗОШ. – 2002. – № 6. – С. 45.

Сом, Микола. «Поезія – це діло совісне» : до сторіччя від дня народження Андрія Малишка : [життя і творчість поета] / Микола Сом // Літературна Україна. – 2012. – № 43. – С. 1, 6.

Україна. Верховна Рада. Про відзначення 100-річчя з дня народження Андрія Малишка : Постанова Верховної Ради України від 21 жовтня 2011 року. № 3968-VI // Голос України. – 2011. – № 205. – С. 3.

Сценарії та методичні матеріали з вивчення творчості А. Малишка

Базилевич, Г. І. Поезія Андрія Малишка : «Пісня про рушник» : [конспект уроку літератури (історія створення пісні, творчість поета)] / Г. І. Базилевич // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 33. – С. 12-15.

Баяк, Є. А. Андрій Самійлович Малишко – відомий український поет : [конспект уроку] / Є. А. Баяк // Все для вчителя. – 2012. – № 17-18. – С. 55-57.

Бондар, О. А. Подорож до читай-міста : (засідання літературного гуртка «Ластів'ятко») : масові заходи в бібліотеці : [сценарій] / О. А. Бондар, М. Ф. Новикова // Шкільний бібліотекар. – 2011. – № 4. – С. 23-30. – Бібліогр.: с. 30.

Грабовська, Світлана. Пісенна творчість Андрія Малишка : урок з вивчення поезії «Пісня про рушник» / Світлана Грабовська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2011. – № 4. – С. 27-28.

Десятникова, Галина. А. Малишко «Пісня про рушник» : [урок української літератури] / Галина Десятникова // Українська мова та література (Шкільний світ). – 2012. – № 13. – С. 42-46. – Бібліогр.: с. 46.

Дяченко, М. Пісенна лірика Андрія Малишка : [літературно-музична композиція : сценарій] / М. Дяченко // Все для вчителя. – 2001. – № 7. – С. 5.

Євдоченко, Валентина. Поезія Андрія Малишка : читання : 4-й клас : [конспект уроку] / Валентина Євдоченко // Початкова освіта (Шкільний світ). – 2010. – № 17. – С. 23-25. – Бібліогр.: с. 23.

Іваськевич, Тетяна. Поезія Великої Вітчизняної війни : сценарій заходу / Тетяна Іваськевич // Зарубіжна література (Шкільний світ). – 2011. – № 6. – С. 20-24.

Корчинська, Світлана. А. Малишко. Автобіографічна лірика : урок-усний журнал / Світлана Корчинська // Українська мова та література (Шкільний світ). – 2012. – № 13. – С. 40-41. – Бібліогр.: с. 41.

Майорчикова, Вікторія. Андрій Малишко – поет-пісняр : урок-дослідження – концерт в 11-му класі : [конспект] / Вікторія Майорчикова // Українська мова та література (Шкільний світ). – 2010. – № 46-47. – С. 7-10.

Міщенко, Т. І. Пісенна творчість А. Малишка : урок, 11 клас / Т. І. Міщенко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 14. – С. 2-7.

Назарова, Ванда. Пісенна творчість А. Малишка : інтегрований урок з української літератури й музичного мистецтва : [конспект] / Ванда Назарова // Українська мова та література (Шкільний світ). – 2010. – № 46-47. – С. 11-14. – Бібліогр.: с. 14.

Національна бібліотека України для дітей. «Я візьму той рушник, розстелю, наче долю» : до 100-річчя від дня народження А. Малишка : методичні поради / укл. І. В. Слободянюк. – К. : Нац. б-ка України для дітей, 2012. – 20 с. – Бібліогр.: с. 7-12, 19-20. – М/М № 4019.

Николайчук, Л. Г. Урок розвитку зв'язного мовлення «Незгасний вогонь Прометея» : образ титана Прометея у світовій літературі : 8 клас / Л. Г. Николайчук // Зарубіжна література в школах України. – 2012. – № 7-8. – С. 83-87.

Носаченко, Л. М. Література проти війни : [сценарій виховного заходу : українська та світова література] / Л. М. Носаченко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2010. – № 12. – С. 24-31.

Прима, Валентина. Андрій Малишко «Пісня про рушник» : урок, 7-й клас / Валентина Прима // Українська мова та література (Шкільний світ). – 2012. – № 18. – С. 30-31.

Прудивус, М. К. Андрій Малишко – український поет, пісні якого стали народними : [конспект уроку] / М. К. Прудивус // Все для вчителя. – 2011. – № 34-36. – С. 153-155.

Сазонова, Т. Пісенність поезії А. Малишка : урок-дослідження в 11 класі / Т. Сазонова // Вивчаємо укр. мову та літ-ру. – 2007. – № 17. – С. 34.

Сальва, К. Сурмач походів, співець життя, молодості, любові : [сценарій літературно-музичного вечора, присвяченого 90-річчю А. Малишка] / К. Сальва // Позакласний час. – 2002. – № 20. – С. 18.

Сіренко, Т. І. Андрій Малишко «Пісня про рушник». Родинні святині українців : 7 клас : [конспект уроку] / Т. І. Сіренко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2012. – № 29. – С. 24-27.

Сокур, А. Гідний пам'ятник Матері в українській : вивчення «Пісні про рушник» Андрія Малишка. 11 клас : [конспект уроку] / А. Сокур // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 5. – С. 39.

Сушко, Лілія. Поет материнського смутку і материнської величі : літературно-музична композиція з нагоди 100-річчя від дня народження Андрія Малишка : [сценарій] / Лілія Сушко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2012. – № 8. – С. 46-48.

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел./факс 22-00-82, тел. 22-00-66, 22-00-82
biblioteka.sumy@mail.ru